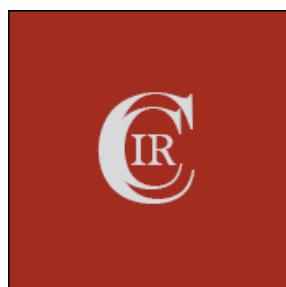

OVLIVŇUJE DISKUZE O LIDSKÝCH PRÁVECH V ČÍNĚ VÝŠI ČÍNSKÝCH INVESTIC?

LUKÁŠ KUDLÁČEK
IRCC

20.11.2018

ČÍNSKÉ FDI VE SVĚTĚ A ČESKÉ REPUBLICE:
OVLIVŇUJE DISKUZE O LIDSKÝCH PRÁVECH
V ČÍNĚ VÝŠI ČÍNSKÝCH INVESTIC?

OD LUKÁŠ KUDLÁČEK, INSTITUTE TO RESEARCH THE CRIMES OF
COMMUNISM

TITULNÍ FOTOGRAFIE - ALLENSIMA/SHUTTERSTOCK.COM

OBSAH

1. ÚVOD
2. ČÍNSKÉ INVESTICE V ZEMÍCH EVROPY A VE SVĚTĚ, KDE SE OTEVŘENĚ DISKUTUJE O LIDSKÝCH PRÁVECH V ČÍNĚ
  - 2.1. ČÍNSKÉ INVESTICE V ITÁLII
  - 2.2. ČÍNSKÉ INVESTICE VE ŠPANĚLSKU
  - 2.3. ČÍNSKÉ INVESTICE V CELOEVROPSKÉM MĚŘÍTKU
  - 2.4. OSTATNÍ PŘÍPADY V EVROPĚ A VE SVĚTĚ
3. LIDSKÁ PRÁVA V ČÍNĚ A POSTOJ ČESKÉ REPUBLIKY
  - 3.1. STAV ČÍNSKÝCH PŘÍMÝCH INVESTIC V ČESKÉ REPUBLICI
  - 3.2. STRUKTURA ČÍNSKÉHO FDI V ČESKÉ REPUBLICI
  - 3.3. SROVNÁNÍ ČÍNSKÉHO FDI S KOMPLEXNÍM FDI V ČR
  - 3.4. STAV EXPORTU DO ČÍNY Z ČESKÉ REPUBLIKY
4. SROVNÁNÍ ČESKÉ REPUBLIKY S OSTATNÍMI ZEMĚMI EU V ČÍNSKÉM FDI
5. BEZPEČNOSTNÍ RIZIKA SPOJENÁ S ČÍNSKÝMI INVESTICEMI
6. ZÁVĚR
7. DOPORUČENÍ PRO ČESKOU REPUBLIKU
8. O AUTORECH

1. ÚVOD

Žijeme v době vrcholu hospodářského cyklu, kde ekonomika a investice hrají rozhodující roli v životě většiny lidí, které známe. Ať již se jedná o investici do nového auta, nebo domu, investice do rozvoje podniku, nebo investice do národního hospodářství, záměr investovat zůstává totožný, a to snaha zlepšit současný stav věcí.

Investice v celonárodním měřítku jsou ve svém principu stejné, stát se snaží přilákat investory, kteří investují své přebytky v dané zemi ať již z geografického, ekonomického či obchodního důvodu, aby tyto přebytky přidaly nová pracovní místa, zvýšily životní úroveň obyvatelstva, zvýšily příjem daní do státní pokladny, a nakonec zvýšily konkurenceschopnost daného státu. Platí, že čím více investic v dané zemi, tím atraktivnější se stává pro další investory, alespoň tedy do okamžiku, kdy to životní úroveň obyvatelstva a zvýšené provozní náklady neznevýhodní natolik, že se již novým investorům investovat v daném státě nevyplatí.

Zahraniční investory lze rozdělit na dvě skupiny. Jedni jsou přirození investoři, ať již z pohledu geografického, historického či diplomatického, a ty druhé je nutné přilákat. Lákání investorů je složité a nákladné, stát jim musí poskytnout určité výhody, které v silné konkurenci jiných států, právě tento stát zvýhodní natolik, aby přilákal investory. Většinou se jedná o daňové, či finanční pobídky. Státy ovšem musí také upřednostňovat a zohledňovat své domácí ekonomické prostředí, podmínky na svém trhu, situaci v geopolitickém měřítku a hodnoty, které tvoří ten daný stát. Jinak by se z daného státu mohla stát jakási kolonie daného investora, tak jak to známe z historie.

Pokud nyní odhlédneme od obecné teorie k tomuto reportu, proč vlastně vzniká? Vzniká z důvodu, že náš stát, Česká republika, láká konkrétního investora, čínského, vysoce nad rámec možností uvedených výše, do bodu kdy to ohrožuje samotné demokratické hodnoty naší země. Ač se to zdá jako nepřiměřené, je třeba si uvědomit, že Čína je stále silně nedemokratický autoritářský stát se systémem jedné strany, komunistické, která k nám vyvážá svůj politický vliv a nedemokratický pohled na svět.

Pokud se zeptáme našich nejvyšších politických představitelů, proč při lákání čínského investora do naší země nejednají v souladu s našimi demokratickými hodnotami, které by jim nedovolily tolerovat jejich pošlapávání v investorově zemi, a proč s nimi o těchto základních lidských právech nediskutují, zaštití se právě tím, že diskuze o lidských právech by zabránila jejich investicím v naší zemi, což je obecně charakterizováno jako přidaná hodnota pro Českou republiku a české občany.

Jejich postoj je tedy o lidských právech nemluvit, protože to je zasahování do vnitřních záležitostí Číny, na což nemáme právo a zároveň to zabrání čínským investicím v naší zemi, které prý potřebujeme. Nebudeme spekulovat nakolik se zakládá toto tvrzení na pravdě, nicméně nám tato otázka přijde natolik zajímavá, že jsme se rozhodli v této analýze toto tvrzení buď dokázat či vyvrátit.

2. ČÍNSKÉ INVESTICE V ZEMÍCH EVROPY A VE SVĚTĚ, KDE SE OTEVŘENĚ DISKUTUJE O LIDSKÝCH PRÁVECH V ČÍNĚ

Existuje několik evropských států a států ve světě, které si vezmeme pro tuto analýzu jako příklad. V těchto státech veřejně diskutují o lidských právech v Číně na vládní úrovni a zároveň i konají konkrétní kroky směřující k nápravě tohoto stavu.

Lidská práva jsou v Číně nerespektována a pošlapávána velmi dlouho, a to ať se jedná o svobodu projevu, svobodu cestovat, svobodu vyznání a další. Zřejmě největší pronásledovanou skupinou jsou právě lidé, u nichž je nerespektováno právo na svobodu víry a vyznání. Z této kategorie jsou největší pronásledovanou skupinou praktikující Falun Gongu, poté Ujgurové, křesťané a Tibeťané.

Stav je podle odhadů renomovaných lidskoprávních organizací, či samotných pronásledovaných skupin takový, že je v Číně pronásledováno cca 100 mil praktikujících Falun Gongu, a to od roku 1999 do současnosti, kteří jsou zde v rámci potlačení tohoto hnutí ze strany čínského režimu, bezdůvodně zatýkáni, mučeni, převychováváni, zavíráni do pracovních táborů a podle posledních ověřených zpráv, jim jsou nedobrovolně odebírány orgány zaživa pro čínskou orgánovou turistiku.

Další skupinou jsou pak Ujgurové, kteří, v rámci označení za radikální teroristy, jsou v posledních letech hromadně zavíráni do tzv. převýchovných táborů na severu Číny. Zde je zavřeno a převychováváno, či jak tomu říkají integrováno do čínské společnosti odhadem 0,5 – 1 mil Ujgurů, lidí muslimského vyznání. Dle posledních důkazů je jim stejně jako praktikujícím Falun Gongu vedena podrobná lékařská evidence a je důvodné podezření, že i oni jsou součástí orgánového průmyslu.

Poslední dvě skupiny křesťané a Tibeťané jsou pronásledované dlouhodobě a v poslední době je na ně znovu vyvíjen silný tlak. Probíhá ničení kostelů a zatýkání představitelů tzv. podzemní církve, která respektuje Vatikán a Papeže jako nejvyššího představitele katolické církve. Tibet je již delší dobu, několik desetiletí v procesu tzv. asimilace tibetského obyvatelstva, ať již sňatky s etnickými Číňany či budování zábavního průmyslu a industrializace na Tibetské náhorní plošině.

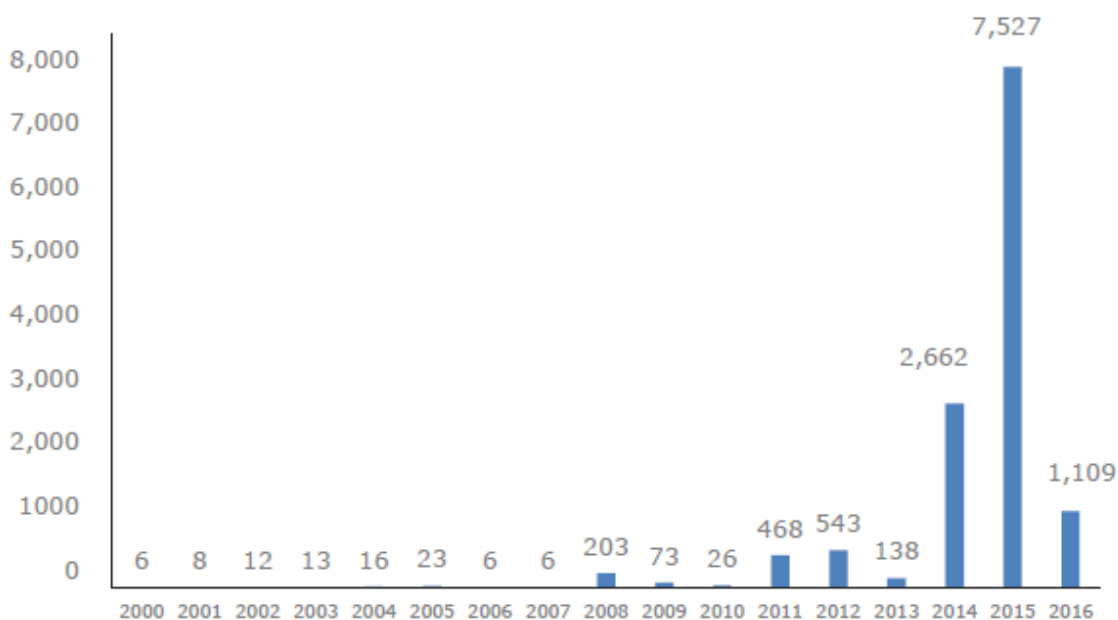
Tato témata jsou pro Čínu velmi nepohodlná a pokud se o nich diskutuje, tak se snaží tomu tématu vyhnout s argumentem, že se jedná o vnitřní záležitost Číny a jejich způsobu vnímání světa.

2.1. ČÍNSKÉ INVESTICE V ITÁLII

Itálie přijala v roce 2014 rezoluci k okamžitému propuštění všech politických vězňů, včetně praktikujících Falun Gongu¹. Zároveň v roce 2016 přijala zákon, který trestně postihuje každého, kdo nezákonně obchoduje, prodává či nakupuje, nebo se jinak podílí, či přímo účastní na odebrání orgánů zaživa, tomu hrozí odnětí svobody v rozsahu 3 – 12 let a pokuta ve výši 50 – 300 tis EUR².

Čínské přímé investice (FDI) v Itálii vzrostly ze 138 mil. EUR v roce 2013 na 7,5 mld. EUR v roce 2015. Tedy přijetí rezoluce nemělo na čínské FDI negativní dopad, naopak FDI vzrostly mnohonásobně.

Figure 1. Chinese direct investment transactions in Italy (EUR million)

Přehled čínského FDI v Itálii v období 2000 – 2016. Zdroj: Istituto Affari Internazionali (IAI)

¹ <https://dafoh.org/italian-senate-resolution-special-commission-protection-promotion-human-rights-march-2014/>

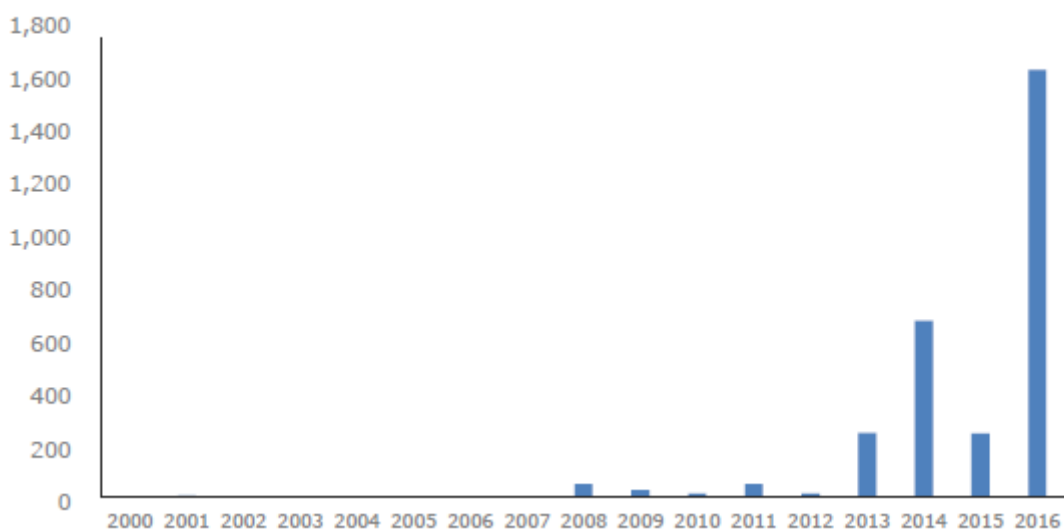
² <http://www.camera.it/dati/leg17/lavori/stampati/pdf/17PDL0028980.pdf>

2.2. ČÍNSKÉ INVESTICE VE ŠPANĚLSKU

Španělsko přijalo v roce 2010 zákon, který trestně postihuje propagování, povzbuzování, vybízení k, či samotné přijetí transplantace v rámci ilegální orgánové turistiky se sazbou odnětí svobody ve výši 6 – 12 let v případě hlavních orgánů a 3 – 6 let v případě vedlejších orgánů³.

Čínské FDI ve Španělsku vzrostlo z několika milionů EUR v roce 2010 na několik desítek milionů investic v roce 2011 až do současných 1,7 mld. EUR v roce 2016. Přijetí zákona, který postihuje orgánovou turistiku neznamenal pro Španělsko pokles investic, naopak jejich růst.

Figure 1. Flow of Chinese direct investment in Spain (EUR millions)

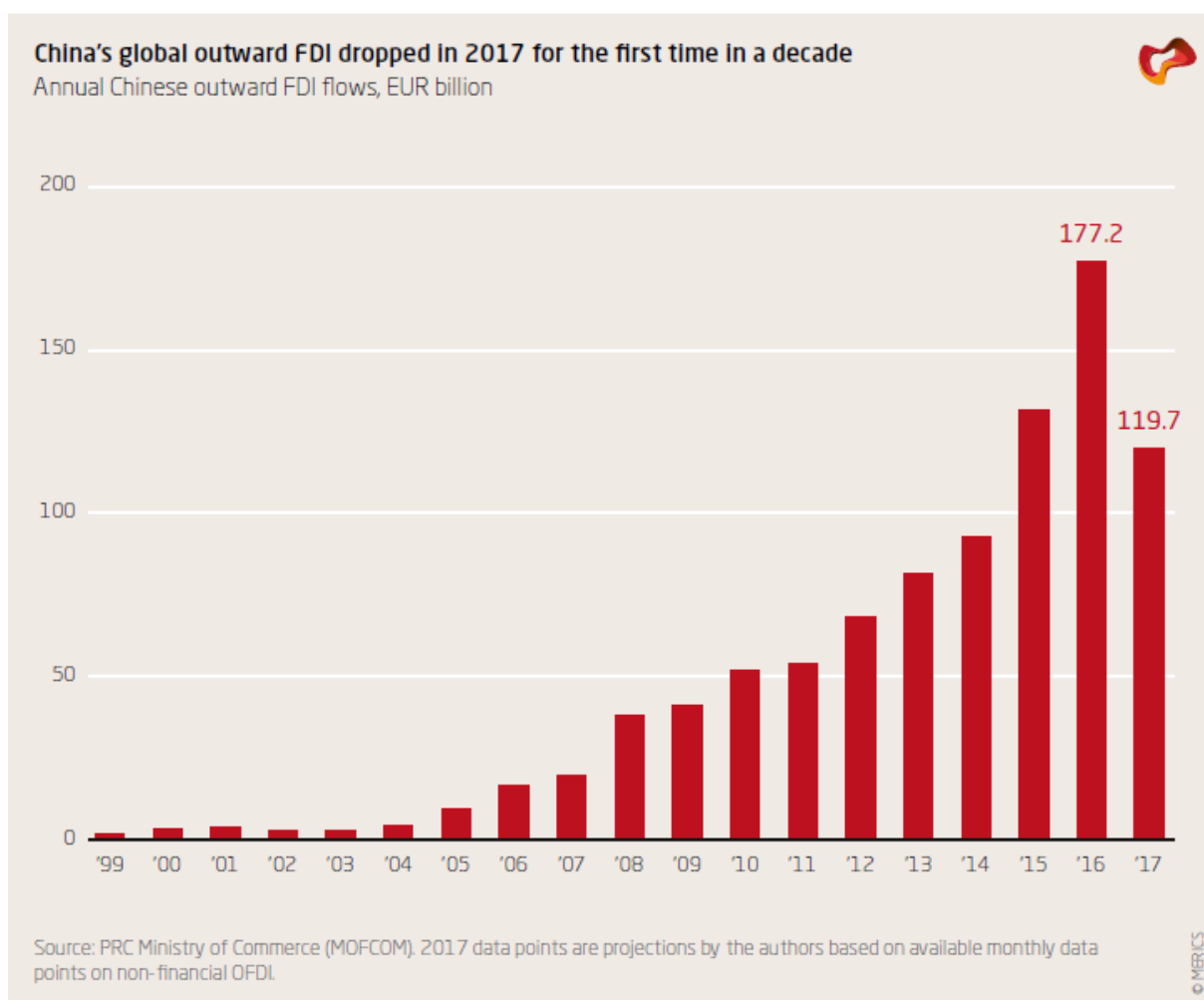
Přehled čínského FDI ve Španělsku v období 2000 – 2016. Zdroj: Rhodium Group

³ <http://www.ont.es/infesp/Legislacin/BOERD1723-2012.pdf>

2.3. ČÍNSKÉ INVESTICE V CELOEVROPSKÉM MĚŘÍTKU

Evropský parlament přijal v roce 2013 rezoluci číslo 2013/2981 RSP, kde Evropská komise vyzývá zastavení oděru orgánů vězňům svědomí v Číně, a také vyzývá členské státy Evropské Unie k otevření diskuze na toto téma, dále vyzývá k okamžitému propuštění všech vězňů svědomí v Číně, zahrnujíc jmenovitě praktikující Falun Gongu⁴.

Čínské FDI v celoevropském měřítku vzrostlo ze 70 mld. EUR v roce 2012 na 130 mld. EUR v roce 2015, tedy takřka dvojnásobně. Přijetí rezoluce, ani výzva na ostatní členské státy, tedy nemělo negativní vliv na čínské FDI v Evropě, naopak jejich akceleraci. Až rok 2017, po přijetí bezpečnostních opatření ohledně čínských investic v několika evropských státech přinesl snížení objemu.

⁴ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+MOTION+P7-RC-2013-0562+0+DOC+XML+V0//EN>

2.4. OSTATNÍ PŘÍPADY V EVROPĚ A VE SVĚTĚ

Z dalších Evropských států je třeba zmínit Norsko, které v červnu roku 2017 přijalo úpravu zákona v oblasti ilegálních transplantací orgánů, v souladu s Úmluvou Rady Evropy proti obchodování s orgány z roku 2015⁵, kterou tím do svého zákona implementovalo⁶. Norsko také vede otevřený kritický dialog nejen s čínskými představiteli, ale i s čínskými společnostmi, které v zemi investují, a to z důvodu že některé dané čínské investory celkově, či částečně vlastní čínský stát, nebo je možné rozpoznat vazby mezi danými společnostmi a státem, což se nelíbí některým norským politikům, neboť v Číně dochází k masivnímu porušování lidských práv. A to i v případech, že se jedná o velké investory typu Huawei, China Bluestar (ChemChina) a další. Některé transakce Norsko zakázalo, například nákup prohlížeče Opera.

I přes tyto restriktce a diskuze ze strany norských úřadů, se čínské investice snažily během celého roku 2017 najít aktivní uplatnění v norské ekonomice, ať již se jedná o infrastrukturní projekty, kam se přihlásily čínské společnosti jako investoři, nebo investice v energetickém průmyslu. Taktéž norský státní fond investoval více jak 15 mld. USD do čínských akcií. Tedy velmi otevřená diskuze ohledně bezpečnosti a lidských práv, a zároveň dokonce kladení překážek čínským investorům, nijak nepoškodilo vzájemné obchodní vztahy, spíše naopak.

Velká Británie vede velmi otevřenou diskusi o lidských právech v Číně. Dokonce má zvláštní parlamentní komisi, která se stavem lidských práv v Číně zabývá a která si dvakrát ročně zve zástupce všech dotčených lidskoprávních skupin k podání reportu o stavu té dané oblasti či skupiny, které jsou v Číně pronásledovány. Z těchto jednání jsou tvořeny reporty, které jsou distribuovány jak britským poslancům, tak do sněmovny lordů a které poté diplomaté přednášejí na oficiální úrovni čínským představitelům. Komise pro lidská práva při konzervativní straně (vládnoucí straně v datu reportu) vydala v červnu 2016 report nazvaný *The Darkest moment: The Crackdown on Human Rights in China, 2013-2016*⁷, kde otevřeně popisují stav pronásledování praktikujících Falun Gongu a nedobrovolné odběry orgánů zaživa od vězňů svědomí, zejména praktikujících Falun Gongu. Tato komise zároveň předkládá 22 bodů doporučení pro britský parlament⁸, kde mimo jiné vyzývá poslance, aby přijala legislativu, která bude trestně postihovat orgánovou turistiku. Tato právní úprava je ve fázi příprav.

Čínské FDI v Británii, a to i přes to, že v Evropě v roce 2017 se celkově snížilo, se v Británii meziročně ztrojnásobilo. Celkově zaujímají čínské FDI v roce 2017 v Británii 66% celkových investic v Evropě. Z uvedených dat vyplývá, že otevřená diskuze a aktivní zájem o otázku lidských práv čínské FDI nesnížilo.

⁵ <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/216>

⁶ <https://endtransplantabuse.org/changes-norwegian-legislation-organ-trafficking/>

⁷

http://www.conservativehumanrights.com/reports/submissions/CPHRC_China_Human_Rights_Report_Final.pdf

⁸ Je u nás v Institutu k dispozici

Izrael přijal v roce 2008 zákon zakazující zprostředkovávat či se účastnit orgánové turistiky kdekoliv po světě a orgánové transplantace z žijících dárců⁹. Tento zákon vznikl jako přímý důsledek zjištění iniciátora zákona pana Dr. Yaakova Levi, ředitele srdeční transplantační jednotky na klinice Sheba Medical Centre, který zjistil, že někteří pacienti byli na transplantaci v Číně, a to s krátkou čekací lhůtou a bez informací o původu dárce. Poté se seznámil se zprávou Bloody Harvest¹⁰ od bývalého kanadského generálního tajemníka pro Asii a Tichomoří Davida Kilgoura a renomovaného kanadského právníka Davida Matase, kteří tuto zprávu vydali v návaznosti na zjištění a výzkum v otázce odběru orgánů vězňům svědomí v Číně. Následně byl v Izraeli přijat tento zákon.

Čínské FDI v Izraeli vzrostlo z hodnoty 20 mld. USD v roce 2006 na hodnotu 75 mld. USD v roce 2011. Tedy, přijetí zákonné legislativy, která dala vzor mnoha dalším zemím po světě nemělo na čínské investice žádný negativní dopad.

Taiwan přijal v roce 2015 zákon, který zakazuje zprostředkování orgánů, obchod s orgány a orgánovou turistiku jak na Taiwanu, tak mimo území země. Zároveň přikazuje informovat nemocnici, pokud pacient chce přijmout darovaný orgán ze zahraničí a také aby se hlásil na po-operační vyšetření¹¹. Čínské pevninské společnosti se Taiwanu stabilně vyhýbají z důvodu silného nepřátelství mezi pevninskou Čínou a Taiwanem. Čínské FDI bylo velmi malé, od roku 2009 do roku 2016 celkově pouze 1,86 mld. USD. V roce 2017 ovšem vzrostlo na 4,87 mld. USD pouze za tento rok. Přijetí zákona tedy i v tomto případě nemělo na čínské FDI negativní dopad, a pravděpodobně pomohlo spíše opačným výsledkům.

Malajsie přijala v roce 2007 oficiální metodiku na základě které Ministerstvo zdravotnictví zakazuje výdělečnou činnost na transplantacích orgánů, tkání a buněk a jakoukoliv činnost, která je s tímto spojena, či to propaguje¹², což časově odpovídá návštěvě Davida Matase v Malajsii na konci roku 2006¹³, kde prezentoval závěry vyplývající z reportu Bloody Harvest, vydaného v tom samém roce, o odběru orgánů vězňům svědomí, zejména praktikujícím Falun Gongu v Číně. Čínské FDI vzrostlo z 0,9 mld. USD v roce 2006 na 5 mld. USD v roce 2008. Přijetí oficiální politiky nemělo na čínské investice žádný negativní dopad.

Spojené státy americké přijaly v průběhu takřka 20ti letého pronásledování Falun Gongu v Číně několik rezolucí namířených proti porušování lidských práv v Číně, nejprve tedy rezoluci číslo 188 z roku 2002, kde Kongres USA vybízí k ukončení pronásledování Falun Gongu¹⁴, dále rezoluci číslo 304 z roku 2004, kde Kongres USA vyzývá Čínu, aby neprodleně ukončila zasahování do náboženských a politických svobod v USA, například praktikovat Falun Gong a aby propustila všechny vězně

---

⁹ http://www.justice.gov.il/Units/Trafficking/MainDocs/shachar_beverim_medinat_israel.pdf

¹⁰ <http://organharvestinvestigation.net/report0701/report20070131-eng.pdf>

¹¹ <https://law.moj.gov.tw/LawClass/LawAll.aspx?PCode=L0020024>

¹² http://www.moh.gov.my/images/gallery/Polisi/National_Organ_Tissue_Cell_Transplan_Policy.pdf

¹³ <http://en.minghui.org/html/articles/2006/12/30/81303.html>

¹⁴ <https://www.congress.gov/bill/107th-congress/house-concurrent-resolution/188/text>

svědomí, včetně praktikujících Falun Gongu¹⁵, poté rezoluci číslo 605 z roku 2010, kde Kongres USA žádá ukončení pronásledování Falun Gongu, propuštění vězňů svědomí a rozpuštění úřadu 6-10, který má pronásledování praktikujících Falun Gongu v Číně na svědomí, a zároveň v rezoluci žádá prezidenta USA a členy kongresu USA aby veřejně vyjádřily solidaritu pronásledovaným praktikujícím Falun Gongu¹⁶. A nakonec rezoluci číslo 343 z roku 2016, kde Kongres USA vyzývá Čínu k ukončení pronásledování Falun Gongu, neprodlené ukončení praktik odběrů orgánů z jakýkoliv vězňů svědomí, také vyzývá lékařskou komunitu USA aby pomohla šířit povědomí o těchto neetických praktikách odběrů orgánů, vyzývá Čínu k důvěryhodnému, nezávislému a transparentnímu vyšetřování zločinů odběrů orgánů na jejím území, a vyzývá Úřad vlády USA k vyhotovení detailní analýzy Čínským státem schváleného odběru orgánů od vězňů svědomí, kteří k tomu nedali svůj souhlas¹⁷.

Čínské FDI vzrostlo z 51 mil. USD v roce 2001 na 103 mil. USD v roce 2002, dále pak ze 70 mil. v roce 2003 na 1,99 mld. USD v roce 2005, dále pak z 703 mil. USD v roce 2009 na 4,86 mld. USD v roce 2011 a z 15,32 mld. USD v roce 2015 na 46,49 mld. USD v roce 2016. Čínské investice se vždy po přijetí rezoluce značně zvýšily.

Další zemí, která je Číně blízko jak geograficky, tak ekonomicky je Austrálie. Austrálie přijala v roce 2008 rezoluci číslo 127, kde australský senát vyjadřuje podporu ukončení pronásledování praktikujících Falun Gongu¹⁸. K přijetí této rezoluce mohli napomoci dva faktory. Prvním je svědectví Davida Matase, který předložil důkazní nahrávky ohledně nedobrovolného odběru orgánů v Číně. Druhým také svědectví vysokého čínského diplomata v Sydney, který se vzdal svého úřadu a v Austrálii požádal o azyl, přičemž podal svědectví o praktikách sledování praktikujících Falun Gongu mimo Čínu, zde v tomto případě v Austrálii¹⁹. Čínské FDI v Austrálii vzrostlo z 1,53 mld. USD v roce 2007 na 16,2 mld. USD v roce 2008. Tedy přijetí rezoluce mělo za následek výrazný vzrůst čínského FDI v zemi.

A jako poslední případ zde uvedeme Kanadu, kde kanadský senát nyní v říjnu letošního roku přijal návrh zákona S-240, který mění a doplňuje zákon o ochraně přistěhovalců, kdy nebudou do Kanady vpuštěny osoby, které jsou podezřelé ze zapojení do činností souvisejících s obchodováním s orgány a tkáněmi, a zároveň o trestní zodpovědnost za jakékoliv zapojení se do obchodu či zprostředkování obchodu s orgány mimo Kanadu. Návrh zákona je reakcí na závažné důkazy, že je Čína zapojena do nedobrovolného odběru orgánů vězňů svědomí, které opakovaně kanadskému senátu i parlamentu přednesli již zmíněný David Kilgour a David Matas. Tento zákon nyní jde na schválení do sněmovny. Na vyhodnocení dopadu na čínské FDI je prozatím příliš brzy, nicméně výzkum v budoucnosti doplníme.

---

¹⁵ <https://www.congress.gov/bill/108th-congress/house-concurrent-resolution/304/text>

¹⁶ <https://www.congress.gov/bill/111th-congress/house-resolution/605/text>

¹⁷ <https://www.congress.gov/bill/114th-congress/house-resolution/343/text>

¹⁸ [https://parlinfo.aph.gov.au/parlInfo/search/display/display.w3p;query=Id:"chamber/hansards/2008-06-24/0102"](https://parlinfo.aph.gov.au/parlInfo/search/display/display.w3p;query=Id:)

¹⁹ <http://en.minghui.org/emh/articles/2005/7/28/63354.html>

3. LIDSKÁ PRÁVA V ČÍNĚ A ČESKÁ REPUBLIKA

Česká republika změnila v posledním desetiletí zásadně svou zahraniční politickou orientaci ze západu na východ, což zahrnuje jak Rusko, tak Čínu, ale také Kazachstán, Ázerbájdžán, a další. Bavíme se zde o čínských přímých investicích v souvislosti s otázkou lidských práv, takže ostatní země pomineme. Česká republika má s Čínou dlouhodobé vztahy sahající až do let vzniku naší republiky, kdy ke vzájemnému uznání diplomatických vztahů došlo již v roce 1919.

Po ukončení komunistické totality v naší zemi, a tedy i ukončení vzájemných vztahů mezi komunistickými zeměmi, náš prezident Václav Havel mnohokrát apeloval na Čínu a stav lidských práv v této zemi²⁰, stejně tak jako apeloval za ukončení pronásledování Falun Gongu v Číně²¹. Po Václavu Havlovi nastoupil v roce 2003 do úřadu prezident Václav Klaus a hned v roce 2004 byl účasten státní návštěvy v Číně. Další delegace v čele s předsedou vlády Jiřím Paroubkem vykonala státní návštěvu v roce 2005, kdy v tom samém roce u nás byla delegace na nejvyšší úrovni. V roce 2006 proběhla další delegace na nejvyšší úrovni jak z České republiky, tak z Číny. Další pak následovaly v letech 2007, 2008, 2009, 2010 a 2011.

Oficiální statut v té době byl, že je komplikované se pokoušet zavádět západní hodnoty, způsoby chování a instituce v zemích s jinou tradicí a kulturou. Taktéž, že nesmíme zapomenout na ekonomickou stránku věci. Lidská práva byla velmi upozaděna, i když ne definitivně. Tu a tam stále bylo upozornění na téma lidských práv slyšet. Po roce 2013 přišel do úřadu prezident Miloš Zeman, který velmi zásadně změnil zahraniční politiku a vnímání Číny. Dal na první místo ekonomické výhody na úrok otázky lidských práv, ba dokonce začal zastávat názor, že je potřeba se učit od Číny, jak stabilizovat společnost, což znamená úplné popření lidských práv v Číně.

Za dobu svého trvání v úřadu byl Miloš Zeman již několikrát v Číně na oficiální návštěvě, proběhlo také několik delegací jak z České republiky v Číně, tak z Číny v České republice, což následně přestalo být po různých apelech lidskoprávních organizací oficiálně oznamováno. Také byl v roce 2016 Čínský prezident na oficiální návštěvě České republiky. V tomto čase došlo k oficiálnímu přijetí Dalajlámy tehdejším ministrem kultury Danielelem Hermanem na úřadě Ministerstva kultury, za což se čtyři naši nejvyšší političtí představitelé, tedy prezident republiky Miloš Zeman, předseda senátu Milan Štěch, předseda sněmovny Jan Hamáček a předseda vlády Bohuslav Sobotka, oficiálně čínské vládě omluvily v tzv. prohlášení čtyř²². Toto bezprecedentní sklonění se před čínským komunistickým režimem je jasné vyjádření souhlasu s čínským porušováním lidských práv. Více snad již nejde zajít. Pomohl tento výrazný odklon od otázky lidských práv vyšším čínským FDI v ČR?

²⁰ https://www.lidovky.cz/domov/tibet-cina-rusko-jak-a-v-cem-se-lisi-nazory-havla-klause-a-zemana.A141122_174330_ln_domov_hm

²¹ <http://www.epochtimes.cz/2011122018719/Vaclav-Havel-a-jeho-vztah-k-Cine-Tibet-Olympiada-2008-OSN-Falun-Gong.html>

²² https://cs.wikipedia.org/wiki/Prohlášení_čtyř
<https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/aktualni-tiskove-zpravy/spolecne-prohlaseni-nejvyssich-ustavnich-cinitelu-ceske-republiky-12953>

3.1. STAV ČÍNSKÝCH PŘÍMÝCH INVESTIC V ČESKÉ REPUBLICCE

Dle vyjádření prezidenta České republiky Miloše Zemana z roku 2016, by měla Čína investovat jen v roce 2016 v České republice 95 mld. CZK, a do konce roku 2020 má Čína proinvestovat v přímých investicích (FDI) celkově 232 mld. CZK. V prvním pohledu na tato čísla to vypadá, že by odklon od lidských práv, a naopak souhlas s destruktivní čínskou politikou mohl přinést velkou investiční odezvu, neboť do roku 2016 byli čínské investice i přes velkou snahu politiků, jak je uvedeno v předchozí kapitole velmi nízké.

Dle oficiálních statistik České národní banky je čínské FDI v České republice za období let 2000 – 2016 15,6 mld. CZK a celkově i s rokem 2017 v objemu 23 mld. CZK. Za rok 2018 nebyla zatím žádná vyšší investice zveřejněna. Pozice čínského FDI v České republice je na cca 22. příčce (stav se každoročně mění) všech FDI v České republice a co do nominální výše, tak tvoří za rok 2016 pouze 0,2% celkového FDI v České republice. Tyto data se velmi rozcházejí s proklamovanými odhady našeho pana prezidenta a zároveň slibů čínských i českých politiků. Je tu proto na místě ptát se, kdo vlastně má z těchto postojů české politické reprezentace skutečně prospěch?

Ve srovnání se zeměmi, které o lidských právech v Číně otevřeně hovoří, či dokonce přijímají různé nástroje vystupující oficiálně proti jejich porušování, a kde se čínské investice po těchto skutcích zvyšují, tak u nás v kontrastu s touto politikou se čínské investice nezvyšují, byť byly znovu potvrzeny na česko-čínském fóru v létě roku 2017 v rámci prezentace projektu Pás a Stezka, a zůstávají pouze na úrovni slibů, které se nerealizují. Dokonce je jeden z největších čínských investorů u nás, skupina CEFC v Číně a v USA vyšetřována z korupčního jednání, a navíc byl její předseda (shodou okolností i blízký poradce prezidenta České republiky Miloše Zemana) zatčen a aktiva převzata státním čínským fondem CITIC, který je přímo napojen na čínskou komunistickou stranu.

Je to obdobné jako v případě Řecka, ve kterém si čínští investoři v minulosti (2009) v rámci investic „pouze“ pronajali na 35 let athénský přístav Piraeus. Po zakoupení poloviny daného přístavu v roce 2016 a jedné elektrárny, což jsou jediné velké čínské investice v Řecku, se celkové čínské FDI v Řecku zvýšilo na 1,2 mld. EUR. Poté bylo Řecko zřejmě požádáno, za příslibu dalších investic v hodnotě 2,7 mld. EUR (70 mld. CZK) o nesouhlasný postoj vůči lidskoprávní politice EU. To vyústilo v roce 2017 v zablokování Evropské Unie, když chtěla vznést otázku lidských práv v Číně na půdě OSN²³. Opět i přes jasně vstřícný postoj řecké vlády zůstávají čínské investice zejména v úrovni slibů a prozatím se nerealizují.

Tedy nediskutování o lidských právech a nepřijímání žádné legislativy, či formální kritiky vůči čínskému porušování lidských práv nepřináší zvýšení čínského FDI.

---

²³ <https://www.nytimes.com/2017/06/19/world/europe/china-human-rights-greece-united-nations.html>

3.2. STRUKTURA ČÍNSKÉHO FDI V ČESKÉ REPUBLICE

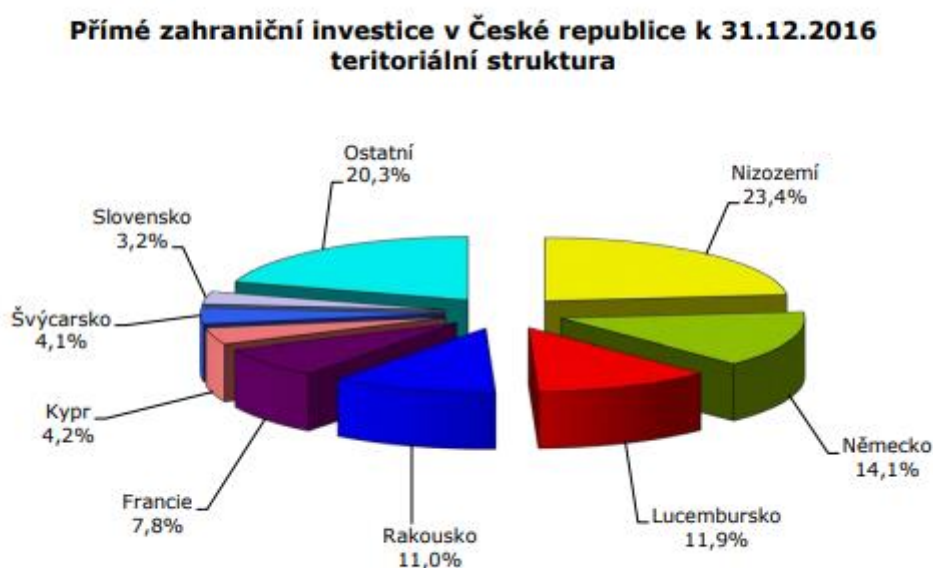
Čínské FDI v České republice se v celkovém obrazu týkají zejména nákupu hotových společností čínským investorem. Tyto investice, byť by neměli být státem preferovány z důvodu, že ne vždy přinášejí zlepšení ekonomické situace občanů daného státu, jsou v pořádku, pokud je na tom daná společnost hospodářsky špatně a potřebuje strategického investora, nebo pokud nemá dostatek kapitálu na další rozvoj společnosti např. expanze na zahraniční trhy a opět potřebuje strategického investora s dalším kapitálem. Ideální investiční státní pobídky jsou toho typu, že daný zahraniční investor v daném státu investuje do výstavby, či modernizace výroby, zaměstnání občanů daného státu, přinesení vyšších daňových odvodů a zlepšení ekonomické situace daných občanů.

Čínské FDI v České republice jsou však tedy převážně právě ty investice, které kupují hotové podniky a nepřinášejí užitek pro český stát, pokud dále neinvestují do dalšího rozvoje kupovaných společností, což se v převážné míře neděje. Zde byla hlavním investorem již zmiňovaná soukromá společnost CEFC, která pouze skupovala soukromé společnosti bez dodatečných investic.

V České republice jsou ale i investoři, kteří státní pobídkovou politiku v rámci zlepšení ekonomického stavu společnosti naplňují. Tyto investice, ze kterých můžeme zmínit ty největší, které pocházejí od společností Yanfeng, Beijing West Industry, Hisence, Xian Shaangu Power, Huawei a Changhong. Tyto společnosti a další menší investiční projekty zainvestovaly v České republice objem FDI ve výši 3,2 mld. CZK a zaměstnali 1.600 zaměstnanců. Tedy pouze 14% z celkových čínských FDI v České republice a 1,38% z celkového objemu 232 mld. CZK slíbených investic přineslo přidanou hodnotu České republice.

3.3. SROVNÁNÍ ČÍNSKÉHO FDI S KOMPLEXNÍM FDI V ČR

Česká republika je země, která je exportní ekonomikou, a proto i nejvíce FDI přichází od našich největších importérů. Největším investorem v České republice tak je Nizozemí, Německo, Rakousko, Lucembursko, Švýcarsko, Kypr, Velká Británie, Slovensko a další. Celková suma FDI v České republice byla za rok 2016 dle oficiálních dat České národní banky ve výši 3,12 bilionu CZK²⁴, tedy čínské FDI tvoří naprostou minoritu, a to 0,2%. Nejvíce u nás v tomto roce investovalo Nizozemí 730 mld. CZK, Německo 440 mld. CZK a Lucembursko 371 mld. CZK.

Zdroj: Česká národní banka²⁵

V tomto reportu se zaměřujeme na čínské FDI v různých zemích a České republice. Čína není ale jediný asijský investor v České republice. V České republice nejvíce investuje Japonsko, které má FDI 81 mld. CZK do roku 2016 a vytvořilo 47.000 pracovních míst, dále pak Jižní Korea s FDI ve výši 77 mld. CZK a 12.000 vytvořenými pracovními místy, a Taiwan s FDI ve výši 26 mld. CZK a 15.000 vytvořenými pracovními místy. Tyto investice jsou dále rozvíjeny, což znamená další mld. CZK a vytvořená pracovní místa, a plně tak naplňují povahu státní investiční pobídky. Pozornost upřená tímto směrem ze strany našich nejvyšších představitelů není nijak viditelná.

²⁴

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2016_CZ.pdf

²⁵

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/PZI_2016_CZ.pdf

3.4. STAV EXPORTU DO ČÍNY Z ČESKÉ REPUBLIKY

Vzhledem k tomu, že FDI nejsou jedinou známkou mezinárodní spolupráce, a i u nás je s oblibou používáno, že díky zvýšené pozornosti vůči Číně roste náš export na tamní čínský trh, tak zde zahrnu i export a import z/do Číny v poměru k celku.

Bilance vzájemné obchodní výměny v letech 2013-2017 (v mld. CZK)							
	Vývoz		Dovoz		Obrat		Bilance
	Objem	Index	Objem	Index	Objem	Index	Objem
2013	37,587	114,9	303,397	99,0	340,984	100,5	-265,809
2014	42,321	112,6	358,662	118,2	400,983	117,6	-316,340
2015	45,537	107,2	464,683	128,0	510,220	125,5	-419,146
2016	48,896	107,4	431,751	92,91	478,647	93,81	-384,855
2017	56,233	115,0	475,059	110,0	531,292	111,0	-418,825

Zdroj: Český statistický úřad

V přehledu výše vidíme stav bilance vzájemné obchodní výměny v letech 2013-2017 mezi Čínou a Českou republikou. Tato čísla mají růstový charakter a jsou jistě známkou zlepšujících se obchodních vztahů mezi těmito zeměmi.

V celkovém kontextu, jak vidíme níže, ale není tato obchodní aktivita pro Českou republiku výrazně důležitá, neboť Čína není významným importérem našich výrobků a služeb. Za rok 2017 tvoří Čína jen 1,6% z celkového exportu České republiky a 14,18% z celkového importu do České republiky. Je zde tedy výrazný nepoměr mezi dováženým zbožím a vyváženým zbožím z/do Číny. I přesto, že se jedná o meziroční růst v exportu o 20%, stále je export do Číny nominálně nižší než do Rumunska a procentuálně nižší než na Ukrajinu.

Rok	Obrat	Vývoz	Dovoz	Bilance
	v mil. Kč			
2006	4 180 304	2 091 052	2 089 252	1 800
2007	4 649 555	2 314 157	2 335 398	-21 241
2008	4 604 032	2 279 850	2 324 182	-44 332
2009	4 035 641	2 033 354	2 002 287	31 067
2010	4 690 263	2 334 842	2 355 421	-20 579
2011	5 129 905	2 570 941	2 558 964	11 977
2012	5 387 276	2 725 844	2 661 432	64 412
2013	5 465 939	2 786 229	2 679 710	106 518
2014	6 152 384	3 149 196	3 003 188	146 008
2015	6 394 966	3 262 971	3 131 994	130 977
2016	6 434 558	3 299 106	3 135 452	163 654
2017	6 862 328	3 512 897	3 349 431	163 466

Zdroj: Český statistický úřad

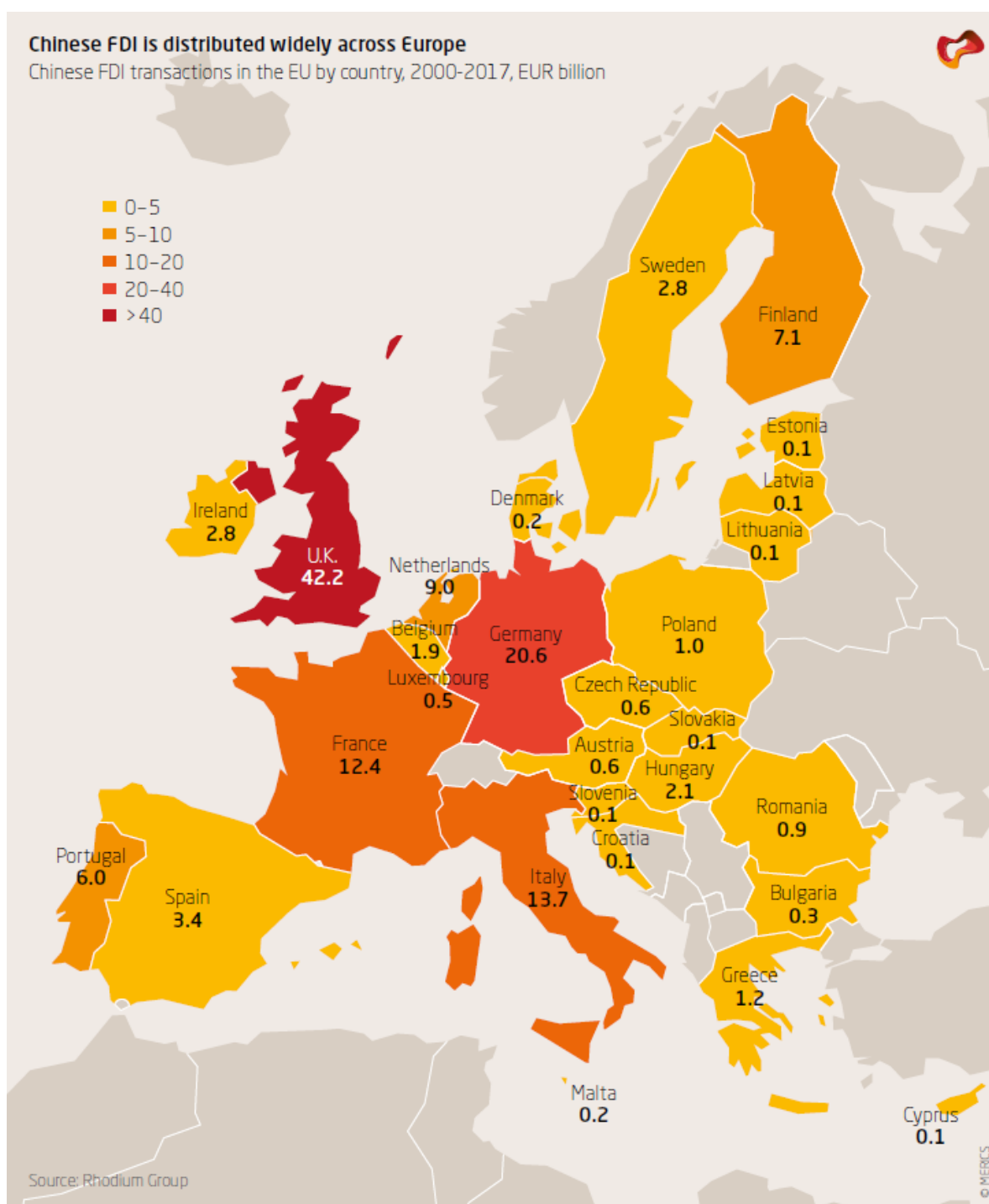

Největším exportním partnerem zůstává Německo, dále Slovensko, Polsko, Francie, Velká Británie, Rakousko, Itálie, Nizozemsko, Maďarsko, Španělsko, Belgie, USA, Rusko a další. Je tedy nutné z pohledu našeho hospodářství zůstat zaměřeni západním směrem a neotáčet svou politickou orientaci na východ, protože východní trhy nemůžou nahradit ty západní, viz přehled největších českých exportních trhů.

	2016 (v milionech korun)	2017 (v milionech korun)	Změna
Německo	1 286 718	1 380 277	7,27 %
Slovensko	331 354	324 926	-1,94 %
Polsko	229 138	253 977	10,84 %
Francie	205 572	215 058	4,61 %
Velká Británie	208 167	209 410	0,6 %
Rakousko	168 445	185 690	10,24 %
Itálie	169 628	171 482	1,09 %
Nizozemsko	113 723	122 733	7,92 %
Maďarsko	114 009	121 514	6,58 %
Španělsko	111 714	119 896	7,32 %
Belgie	92 871	96 143	3,52 %
USA	86 461	87 688	1,42 %
Rusko	75 210	82 164	9,25 %
Švédsko	59 515	66 427	11,61 %
Švýcarsko	57 270	59 261	3,48 %
Rumunsko	51 141	58 429	14,25 %
Čína	46 874	56 243	19,99 %
Turecko	53 351	53 135	-0,41 %
Dánsko	39 670	40 821	2,9 %
Ukrajina	21 757	27 991	28,65 %
Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu			

4. SROVNÁNÍ ČESKÉ REPUBLIKY S OSTATNÍMI ZEMĚMI EU V ČÍNSKÉM FDI

Na mapě Evropy níže je přehled čínských přímých investic (FDI) v jednotlivých Evropských státech za období let 2000 - 2017 (začátek roku 2017). Je zde jasně patrné, že Česká republika není v popředí zájmu čínských investorů a ani celé uskupení 16+1 není v popředí zájmu těchto investorů. Je celkem nepravděpodobné očekávat v brzké době zásadní změnu čínského vnímání skutečně pro ně důležitých obchodních partnerů. Když zároveň do mapy promítneme, kde se otevřeně diskutuje o lidských právech a kde se přijímají zákony proti orgánové turistice, je jasně patrné, že tam Čína investuje mnohonásobně více než tam, kde s její politikou souhlasí.

5. BEZPEČNOSTNÍ RIZIKA SPOJENÁ S ČÍNSKÝMI INVESTICEMI

Některé Evropské státy již zahájily restriktivní politiku vůči čínským investicím, zejména z důvodu bezpečnostních rizik spojených s investicemi do strategických společností, či strategických infrastrukturních projektů. Důvodem jsou bezpečnostní rizika spojená s krádežemi duševního vlastnictví, špionáží, vyvážením politického vlivu a získání majoritní většiny ve strategických odvětvích.

Konkrétními státy, které v únoru roku 2017 přijaly tyto restriktce jsou Německo, Itálie, Francie a Norsko²⁶. Zároveň se jedná na celoevropské úrovni v Evropském parlamentu o návrhu²⁷, který by tato bezpečnostní rizika zobecňoval na všechny členské státy Evropské unie. Je patrné, že i když Čína prezentuje pokles investic v Evropě jako důvod čínských omezení vyvážení kapitálu ze země, tak hlavním důvodem je spíše tato restriktivní politika největších příjemců FDI v Evropě.

V České republice vydala v roce 2017 tajná služba BIS zprávu²⁸, kde jako největší hrozby vidí špionáž z Ruska a Číny, a kde uvádí že čínská špionáž zvýšila operace proti českým zájmům. Dle zprávy je hlavním zájmem čínské špionáže eliminace tibetské otázky a narušení česko-taiwanských vztahů. Ve zprávě také uvádí, že se zvýšily počty zpravodajců cestujících do České republiky v rámci čínských oficiálních delegací. Taktéž se zde uvádí, že se zvýšil počet, agresivita a intenzita čínských zpravodajských operací proti českým cílům a zájmům, k nimž čínská špionáž využívala spolupráci s krajany žijícími v České republice. Ve zprávě dále stojí, že: „Čínskou prioritou již nebylo rozšiřování a prohlubování vlivové infiltrace české politiky a složek české státní moci (byť i tyto aktivity pokračovaly), nýbrž využití těchto kapacit ve prospěch čínských vnitro a zahraničně-politických zájmů,“. V době tohoto reportu také ředitel BIS Michal Koudelka varoval před těmito aktivitami, které se od roku 2016 dále zvýšily, a to na konferenci Aktuální bezpečnostní hrozby ve Sněmovně²⁹.

I přes tyto jasné důkazy naší tajné služby, přes restriktivní investiční politiku, které vůči Číně zaujaly největší Evropské státy a přes snahu přijmout obecnou celoevropskou legislativu proti bezpečnostně rizikovým investicím z Číny Evropským parlamentem, naši nejvyšší političtí představitelé dále pokračují v jimi nastoleném postoji vůči Číně. Znovu je tedy otázkou, kdo vlastně z těchto investic a politické pozornosti čerpá svůj prospěch?

---

²⁶ <https://www.euractiv.com/section/trade-society/news/commission-says-proposal-to-block-chinese-takeovers-is-worth-discussing/>

²⁷ <https://euobserver.com/economic/139015>

²⁸ <https://www.bis.cz/public/site/bis.cz/content/vyrocní-zpravy/2016-vz-cz.pdf>

²⁹ <https://denikn.cz/23161/moskva-a-pekings-pteji-znicit-nato-i-eu-rusove-mohou-odposlouchavat-kazdeho-z-nas-varuje-sef-bis/?ref=tit>

6. ZÁVĚR

Na závěr lze z výše uvedených dat v tomto reportu shrnout, že jednoznačně Čína investuje více tam, kde s ní vedou otevřený dialog ohledně lidských práv, či bezpečnosti investic a kde přijímají legislativu, která postihuje největší zločin komunistického režimu současnosti, a to nedobrovolný odběr orgánů zažíva vězňům svědomí. Toto jednání odpovídá i čínské kultuře a mentalitě.

Čínské investice nepřinášejí, až na výjimky, přidanou hodnotu České republice, pouze akumulují politický vliv a využívají svůj získaný vliv na pronikání do dalších evropských zemí. Zároveň nás vzhledem k vlivu, který mají, odklání od našich přirozených západních spojenců, kteří nejsou naši spojenci pouze na úrovni bezpečnostní, ale také hlavně na úrovni ekonomické.

Ostatní asijské státy u nás investují mnohem více prostředků. Jejich investice skutečně znamenají přidanou hodnotu ekonomice České republiky v rámci tvorby nových pracovních míst a zvyšování odbytu zboží subdodavatelů jejich výroby. U těchto států, které nejsou našimi přirozenými spojenci, není vidět zvýšená pozornost naší politické scény, ta je pouze u Číny.

Evropské státy již začínají omezovat čínské investice z důvodu bezpečnosti a pronikání vlivu autoritářského komunistického systému do strategických odvětví ekonomiky státu, ale v České republice i přes zásadní doporučení a výzvu české bezpečnostní služby BIS nedochází ani k diskusi na toto téma.

Postoj České republiky vůči lidským právům v Číně je velmi pasivní, až neexistující, odkazovaný pouze na Evropskou úroveň, jejíž jsme jako stát součástí. Zároveň není prozatím žádná invence ze strany politiků, či odborné veřejnosti, prosadit rezoluci proti pronásledování náboženských skupin a menšin v Číně, či přímo zákon postihující orgánovou turistiku.

7. DOPORUČENÍ PRO ČESKOU REPUBLIKU

V rámci tohoto reportu a otázek spojujících lidská práva, obchodní zájmy a investiční politiku, doporučuji České republice začít otevřeně a seriózně diskutovat s čínskou protistranou o stavu lidských práv v Číně, pronásledování Falun Gongu, převýchovu Ujgurů a pronásledování křesťanů, a seriózně odsoudit v rámci lidskosti a demokratického zřízení našeho státu praktiky nedobrovolného odběru orgánů z žijících vězňů svědomí. Čím více bude naše zahraniční politika sebevědomá a pevná v demokratických hodnotách, tím spíše získáme kvalitní čínské investice pro Českou republiku, jak vychází ze závěru tohoto reportu.

8. O AUTORECH

Institut IRCC, tedy Institute to Research the Crimes of Communism, se, jak z názvu vyplývá zabývá hlavně tématy zločinů dnešních komunistických režimů a osvětovou činností o zlu komunismu obecně. Vzhledem k tomu, že největší komunistický režim je v dnešním světě Čína, se tak se zvýšenou pozorností věnujeme všem otázkám, které se Číny dotýkají. Zároveň se věnujeme tématům o pronikání vlivu komunismu do západní společnosti.

Lukáš Kudláček pracuje jako ekonomický analytik, jehož zálibou je geopolitika a historie. V ekonomickém prostředí se pohybuje více jak 10 let a ve spolupráci s Institutem IRCC má na starosti ekonomickou, geopolitickou a bezpečnostní analýzu.

Pro více informací nás kontaktujte na email: info@theircc.org

IRCC z.s.
Rybná 716/24, Praha 1, 110 00, Czech Republic
www.theircc.org , info@theircc.org

IRCC Copyright © 2018